

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ДУХОВНО-МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ ФАХОВИХ КОЛЕДЖІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Світлана Рандюк,

*викладач I категорії, Харківський комп'ютерний фаховий коледж,
Харків, Україна*

Анотація. Під час військового стану лишаються вкрай важливими цінності та компетентності, яких набувають студенти під час навчання в коледжі. Пріоритетними стають зусилля викладачів сформувати у молоді духовно-моральні цінності, надати їм орієнтири, з якими можна йти по життю. Помітити та своєчасно запобігти розвитку псевдо-цінностей, що формуються в стислий проміжок часу та значно погіршують поведінку студентів. Варто повсякчасно проводити виховну роботу та заохочувати студентів до соціалізації та створювати умови для духовного зростання молоді.

Ключові слова: духовно-моральні цінності, освіта, процес формування духовно-моральних цінностей, виховання, становлення, цінність.

PROBLEMS OF THE FORMATION OF SPIRITUAL AND MORAL VALUES IN STUDENTS OF PROFESSIONAL COLLEGES IN THE CONDITIONS OF DISTANCE EDUCATION

Svitlana Randyuk,

*teacher of the 1st category, Kharkiv Computer Vocational College,
Kharkiv, Ukraine*

Abstract. During martial law, the values and competencies that students acquire during their college studies remain extremely important. Teachers' efforts to form spiritual and moral values in young people, to provide them with orientations with which they can go through life, become a priority. Notice and timely prevent the development of pseudo-values that are formed in a short period of time and significantly worsen the behavior of students. It is necessary to constantly carry out educational work and encourage students to socialize and create conditions for the spiritual growth of young people.

Keywords: spiritual and moral values, education, the process of formation of spiritual and moral values, education, formation, value.

Під час військового стану, коли змішане або дистанційне навчання, в залежності від того, як дозволяє безпекова ситуація, виходить на якісно інший рівень, а подекуди стає єдиною можливою формою освіти, роль педагога багатократно зростає. Сьогодні він не тільки викладач, вчитель, наставник, але й людина, що дарує надію на майбутнє, приносить віру в себе та наголошує на моральних цінностях, а також є маяком патріотичної гідності.

На даному етапі розвитку українського суспільства фахова передвища освіта стає центром становлення, виховання та навчання творчої, інтелектуальної та порядної людини з широким кругозором. І саме від того, які моральні цінності будуть сформовані у молодого спеціаліста залежить майбутнє країни. Зараз, як ніколи раніше, Україні потрібні творчі особистості з сильним характером та з духовно-моральними цінностями, патріоти, що прагнуть до зростання Батьківщини, люди, що вміють мислити та застосовувати свої

знання та хист. Тому неможливо переоцінити роль виховання та навчання студентської молоді у реаліях сьогодення.

Варто зазначити, що саме в старшому підлітковому віці формується вміння людини обирати доцільні форми поведінки в різних ситуаціях, виходячи з власних моральних настанов і переконань. Отже, відбувається ставлення особистості, коли інтереси, потреби, духовні та життєві цінності покладаються в основу людських дій, її вчинків та думок.

У ранньому юнацькому віці в особистості формується потреба діяти й поводити себе відповідно до своїх моральних принципів і переконань. Звідси виникає й потреба в набуванні знань про духовно-моральні цінності. Зрозуміло, моральна цінність поведінки залежить при цьому не тільки від наявності моральних поглядів, а й від практичного морального досвіду особистості.

Іноді можна спостерігати й агресивну поведінку студентів. З метою її попередження студентам коледжів необхідно володіти знаннями про причини її виникнення й способами їх подолання. Щоб уникнути девіантної поведінки, необхідно говорити про її причини та надавати студенту можливість здійснювати вибір, стати авторитетною людиною, якій довірятимуть. Якщо студент відчуватиме безкарність за свою поведінку та неадекватні вчинки, то продовжуватиме поводити себе негативно. Важливо, щоб студент почував себе комфортно з однолітками й викладачами, та відчував себе частиною суспільства.

Моральні цінності людини, умовно, можна поділити таким чином: головні життєві цінності (уявлення про мету та сенс життя, щастя); цінності міжособистісного спілкування (чесність, доброзичливість); демократичні цінності (права людини, свобода слова, совісті, політичні свободи); прагматичні цінності (особистий успіх, заповзятливість, прагнення до матеріального багатства); духовні цінності (світоглядні, моральні, естетичні тощо).

Пріоритетними для людини є індивідуальні цінності, вони завжди превалюють над суспільними. Адже саме індивідуальні цінності стають сполучною ланкою між людиною і суспільством.

Під час військового стану найціннішою залишається сама людина – її життя, діяльність, творчість. В житті кожної людини духовно-моральні цінності дуже важливі. Це не лише вибір особистої позиції в житті, а й здатність моральної свідомості постійно спрямовувати свої думки й дії на досягнення певної моральної цінності.

Освіта є основним компонентом розвитку людини, ключовим фактором розширення її можливостей. Саме освіта надає необхідні знання та розвиває почуття самоповаги та впевненості у власних силах при реалізації власного потенціалу. Крім того, освіта надає можливість студентам здобути професійні навички та знання, які дозволять їм приймати зважені рішення в різних життєвих ситуаціях, та поліпшити якість свого життя та життя інших людей.

Найважливішим компонентом структури особистості є духовно-моральні цінності, адже це поняття вбирає в себе різні форми взаємодії суспільного та індивідуального в особистості, різноманітні форми усвідомлення особистістю навколишнього світу, свого минулого, теперішнього і майбутнього, а також сутності свого власного «Я». Сформовані духовні цінності особистості надають їй можливість відчувати гармонію з навколишнім світом, систематизувати свої знання та стереотипи поведінки, реалізувати соціальні очікування.

Одним із джерел формування духовно-моральних цінностей студентів коледжів є народна педагогіка. Накопичення знання кожним народом виявляємо у фольклорі,

традиціях. Поширення громадської думки відбувається завдяки історичній пам'яті, збереженню національної культури. Значну роль у формуванні духовно-моральних цінностей студентів відіграє художня література, кращі зразки якої необхідно розглядати зі студентами у навчальному процесі.

Моральні орієнтири формуються за такими основними напрямками: формування громадянської позиції; створення психологічних умов для формування комунікативних навичок та навичок співпраці; формування критичного мислення та навичок самоосвіти; розвиток самостійності, ініціативності, відповідальності.

У становленні студента важливу роль відіграють внутрішні чинники (його переконання, погляди, почуття), інтелектуальні (здатність діяти осмислено), професійні (потреба у зростанні). З метою покращення поведінки студентів, у коледжах проводиться виховна робота, що передбачає такі напрямки: розумове, трудове, естетичне, громадянське, моральне, екологічне, статеве, правове, фізичне. Кожен педагог має розуміти, що в нашому сьогоденні вкрай важливо розвивати нові форми роботи зі студентами, заохочувати до участі в громадських акціях допомоги солдатам ЗСУ, пораненим та сиротам. А також необхідно створювати умови для духовного зростання молоді. Важливо пам'ятати, що кожна навчальна дисципліна, кожна позакласна година мають не лише навчати та розвивати розумові здібності студента, а й здійснювати важливий внесок у процес формування у студентів духовно-моральних цінностей. В той же час мають бути задіяні педагогічні технології, які акцентують увагу на створенні духовно-морального поля взаємодії педагогів та студентів з урахуванням пізнавальних, загальнокультурних, естетичних інтересів та духовних (інтелектуальних, моральних, естетичних) потреб.

У наш непростий час посилення уваги до формування духовно-моральних цінностей студентів необхідне через те, що українське сьогодення потребує такого фахівця, який буде не тільки професіоналом в своїй справі, а й людиною, що знаходить в своєму серці місце для любові до людини, до природи, з толерантністю до думок інших людей, з готовністю до прийти на допомогу та зрозуміти іншу людину. Підлітковий вік є найважливішим етапом у становленні особистості – це час, коли людина обирає свій шлях, вірить в себе та свої здібності, вважає, що може змінити весь світ. І дуже важливо щоб поряд були гарні педагоги, що нададуть знань та підтримку, поділяться досвідом, скерують на гарний професійний шлях.

Список посилань

Бех, І. Д. (2003). *Виховання особистості: у 2-х кн. Кн. 2: Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади*. Либідь.

Долинська, Л. В. & Максимчук, Н. П. (2008). *Психологія ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя: навчальний посібник*. Сисин О. В.

Бех, І. Д. (2009). Життя особистості у вимірі духовності. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*, 13 (1), 3-16.

Костюк, Г. С. (Ред.). (1976). *Вікова психологія: навчальний посібник*. Радянська школа.

Бутківська, Т. В. (1997). Проблема цінностей у соціалізації особистості. In О. В. Сухомлинська (Ред.), *Цінності освіти і виховання: наук.-метод. збірник*. Київ.